

Commissie
van Toezicht
Beveren

JAARVERSLAG 2021
COMMISSIE VAN TOEZICHT
BIJ DE GEVANGENIS TE BEVEREN

Inhoud

1. De Commissie van Toezicht	1
1.1. Samenstelling	1
1.2. Werking	1
1.3. Behandeling van verzoeken van gedetineerden	1
2. De penitentiaire inrichting.....	2
3. Het toezicht.....	3
3.1. Belangrijkste thema's die werden opgemerkt door de CvT's	3
3.2. Transversaal thema van het jaar 2021 : infrastructuur	4
4. Het beklagrecht	4
5. De drie belangrijkste besluiten en aanbevelingen van de CvT voor het jaar 2021 .	5
6. Belangrijkste uitdagingen van de CvT en belangrijkste werkdomeinen voor het jaar 2022	6

1. De Commissie van Toezicht

1.1. Samenstelling

Voorzitter: Luc Truyens

OnderVoorzitter: Marc De Munck

Secretaris: Ann Deceunynck

Leden: Steffi De Cock, Marleen De Prins, Luc Dedecker, Peter Jensen, Evelyne Martens, Paul Neefs, Hanne Nuyts, Marie Ooms, Kristiaan Rotthier, Lien Servaes, Benedikt Vercammen, Jonas Vernimmen.

Ann Deceunynck, Marleen De Prins, Paul Neefs, Marie Ooms en Lien Servaes zijn pas in de loop van het jaar 2021 toegetreden tot de CvT.

Kristiaan Rotthier is Vrederechter in het kanton Beveren.

De Klachtencommissie (KC) bestaat uit drie leden-juristen: Luc Truyens, Kristiaan Rotthier, Jonas Vernimmen.

1.2. Werking

De CvT vergadert elke derde dinsdag van de maand. Gedurende de eerste helft van 2021 moest dit nog online gebeuren omwille van de pandemie. Sedert augustus vinden de vergaderingen plaats in de SURB-zaal van de Penitentiaire Instelling (PI).

Belangrijkste agendapunt is het verslag van de maandcommissaris(sen). Meestal wordt dit verslag kort voor de vergadering via e-mail bezorgd aan alle leden. Ook begeleidende documenten, o.m. briefjes met klachten en grieven die in de brievenbussen in de vier vleugels van de PI worden gevonden, worden met de andere CvT-leden gedeeld.

Agendapunten kunnen aan bod komen op voorstel van de Voorzitter of iemand van de leden. Soms woont een externe deelnemer de vergadering bij. Mw. Bury, inrichtingshoofd, heeft een gedeelte van een maandvergadering bijgewoond. Twee keer werd de vergadering bijgewoond door iemand van de CTRG.

Ook de meeste nieuwe leden waren al een keer 'te gast' vooraleer zij benoemd waren in hun functie. Zo kan iedereen al eens met elkaar kennismaken.

1.3. Behandeling van verzoeken van gedetineerden

De maandcommissarissen brengen ongeveer wekelijks een bezoek aan de PI. Zij bezoeken elke vleugel en vergewissen zich ervan dat ze alle briefjes uit de brievenbusjes meenemen. Zij maken zich kenbaar (via hun badge) en hebben oog voor de hele situatie die zij observeren. Zij bepalen op basis van de inhoud van de briefjes met welke gedetineerden zij trachten te spreken. Die gesprekken gaan meestal door in een spreekzaaltje in de afdeling zelf.

De maandcommissarissen informeren ook steeds naar het gebruik van de 'veiligheidscellen/strafcellen'. De gedetineerden die in een veiligheidscel verblijven, worden elke week bezocht. De maandcommissarissen gaan met hen een gesprek aan – of proberen dat althans.

De maandcommissarissen volgen ook de grieven en klachten op die hen bereiken via het digitale communicatiemiddel Prison Cloud (PC).

Meestal laten zij meteen via PC al weten aan deze gedetineerden dat ze hen zullen laten oproepen. In de meerderheid van de gevallen wordt dus ook met de gedetineerden een mondeling gesprek gevoerd.

De Commissie van Toezicht heeft maandelijks vergaderd met een toenemend aantal leden. Nadat enkele leden in de loop van 2020 en de eerste helft van 2021 afscheid hebben genomen, kwamen er in de tweede helft van 2021 nieuwe leden bij. Dit is belangrijk, want de uitdaging van een goede controle op de werking van de penitentiaire instelling is groot.

De maandcommissarissen gaan meestal met twee op pad. Zij besteden vele uren aan visuele controle(ronden), communicatie via Prison Cloud en gesprekken met gedetineerden. Ook de opvolging van de problematieken vergt bestendige aandacht en veel tijd. Regelmatig worden bezorgdheden doorgegeven van de ene maandcommissariaat naar het volgende.

2. De penitentiaire inrichting

De PI opende officieel haar deuren op 14 februari 2014. Ze is gelegen op een terrein (12 hectare) te Beveren, vlak naast de E17 in de richting naar Gent, en ligt vlak naast een industrieterrein.

DE PI biedt plaats aan 312 mannelijke gedetineerden en bestaat uit vier vleugels. Nieuwe gedetineerden starten in een vleugel waar ze gescreend worden. In één van deze vleugels is een sectie voorzien voor gedetineerden die een veiligheidsrisico of onaangepast gedrag vertonen. De vleugels C en D bieden een gestructureerd, meer 'open' regime.

Tot de standaarduitrusting in alle cellen behoren tafel, stoel, bed, wastafel en toilet. De gedetineerden hebben ook faciliteiten als een douche, koelkast, plasmascerm, headset en toetsenbord.

Vanuit alle cellen kunnen gedetineerden terecht op Prison Cloud (PC). Dit beveiligd dienstenplatform werd voor de Belgische gevangenen ontwikkeld door Justitie. Gedetineerden kunnen er o.a. terecht om te telefoneren, producten te bestellen, films te huren, een gesprek aan te vragen, sommige beveiligde websites te raadplegen, hun geld te beheren, via e-learning te studeren, ...

Bij aankomst worden nieuwe gedetineerden ingeschreven op de griffie van de PI. Zij hebben een persoonlijk onderhoud met de Directeur. Die informeert de nieuwkomers ook over het bestaan van de CvT en de wijze waarop met de maandcommissaris contact kan worden opgenomen. De gedetineerden krijgen bij hun aankomst een informatiebrochure. Er wordt hen uitgelegd dat ze het huishoudelijk reglement kunnen raadplegen via PC en in de bibliotheek.

Bij aankomst in de PI wordt door de Psychosociale Dienst (PSD) voor iedere gedetineerde een plan opgemaakt inzake detentie en reclassering. Via deze structuur wordt de gedetineerde voorbereid op latere re-integratie in de maatschappij. De gedetineerde wordt hiervoor beoordeeld op zijn functioneren in de PI, niet op de gepleegde feiten.

Om de drie maanden wordt er een Gedetineerdenoverleg (GO) georganiseerd. De CvT tracht steeds iemand af te vaardigen die deze vergadering bijwoont.

De gedetineerden dragen hun eigen kledij. Toiletartikelen worden ter beschikking gesteld door de PI.

De gedetineerde kan dagelijks kiezen tussen drie menu's: het standaardmenu, 'halal', vegetarisch. Allerlei extra producten (hygiëne, voeding, ...) kunnen aangekocht worden via de kantine.

Hoofdgeneesheer van de medische dienst van de PI is dr. Guy Van Damme. Hij wordt bijgestaan door psychiaters, tandartsen, een dermatoloog, kinesisten en verpleegkundigen. Er is dagelijks een raadpleging. Van alle raadplegingen wordt een verslag bijgehouden. De aanwezige stafleden vergaderen ook dagelijks.

De arts van de CvT kan steeds medische informatie opvragen op basis van grieven/klachten van gedetineerden.

Er zijn alle dagen drie wandelingen voorzien. Er worden mogelijkheden geboden om te sporten. Er worden ontspanningsactiviteiten georganiseerd.

Op verschillende tijdstippen van de dag kunnen gedetineerden bezoek ontvangen.

Gedetineerden kunnen werk aanvragen. Dit werk kan gebeuren in speciaal voorziene werkplaatsen, maar ook in bijvoorbeeld de keuken, wasserij en onderhoudsdiensten van de PI.

3. Het toezicht

3.1. Belangrijkste thema's die werden opgemerkt door de CvT's

De corona- en quarantainemaatregelen hebben vaak tot ergernis geleid bij gedetineerden. De CvT werd meermaals geconfronteerd met gedetineerden die niet goed op de hoogte waren van (nieuwe) maatregelen. Dit is wellicht te wijten aan de communicatie. De maatregelen volgden elkaar soms snel op, wat de duidelijkheid al niet bevordert. Niet alle gedetineerden kennen Nederlands, Frans, Duits.

Er zijn niet altijd pictogrammen voorzien. De maatregelen leken soms 'niet voor iedereen hetzelfde'. Gedetineerden in duo-cellen beklagden zich erover dat zij soms 'mee gestraft' werden met hun celgenoot, bijvoorbeeld als ze omwille van een quarantainemaatregel niet konden werken.

We werden geconfronteerd met dreigende overbevolking van de Belgische gevangenissen. In Beveren gebeurt het ook al dat drie gedetineerden geplaatst worden in duo-cellen. Niet alleen leidt dit tot weinig comfortabele situaties, er dreigt ook een communicatieprobleem. De aansluiting op Prison Cloud is in de duo-cellen voorzien voor twee personen. Een derde persoon hangt af van de goodwill van de anderen om toegang te krijgen tot digitale communicatie.

3.2. [Transversaal thema van het jaar 2021 : infrastructuur](#)

De PI van Beveren werd pas in 2014 geopend en is goed in orde. Er werden geen infrastructurele problemen gesignaleerd.

4. Het beklagrecht

In 2021 heeft de Klachtencommissie 127 klachten behandeld. De Voorzitter van de Klachtencommissie is (verplicht) een jurist. Ook de procedures worden telkens terdege onderzocht. De ontvankelijkheid en gegrondheid van klachten wordt nagegaan.

Heel vaak worden er hoorzittingen gehouden. De behandeling van de klachten gebeurt soms door één rechter, anders door een college van drie personen. Alle leden van de Klachtencommissie zijn ook lid van de Commissie van Toezicht – en wonen de meeste zittingen bij.

In een beperkt aantal klachten werd een procedure van bemiddeling opgestart. De uitspraak van een beperkt aantal klachten leidde tot een voorziene 'beroepsinstantie'. Maar in geen enkel geval werd de uitspraak van onze Klachtencommissie omgevormd.

Voorals naarmate het jaar vorderde, liep de 'achterstand' in de uitspraken wel op. Het secretariaat van CRTG was kennelijk overstelpt met werk vanuit de vele penitentiaire instellingen, en kon de (administratieve) afhandeling van de klachten maar moeilijk verwerken. Dit heeft intussen wel geleid tot een uitbreiding van de equipe die belast is met het werk van Klachtencommissies.

In de penitentiaire instellingen wordt gehoopt dat de gedetineerden binnenkort niet meer zo lang zullen moeten wachten op uitspraken.

Wij danken Kristiaan Rotthier, Vrederechter in het Kanton Beveren en Voorzitter van onze Klachtencommissie, die voor dit Jaarverslag onderstaande bijdrage schreef.

'In het algemeen kan worden gesteld dat in deze beginperiode van de KC de afhandeling van de klachten vrij vlot verloopt.

Uit het aantal neergelegde klachtenformulieren blijkt dat er nood is aan een KC waarin de gedetineerden de mogelijkheid hebben hun verweer tegen sancties te doen gelden. Het geeft allicht het gevoel dat zij niet zijn overgelaten aan willekeur en misbruik van machtspositie.

Het is wel noodzakelijk de taak en de opdracht van de KC aan de gedetineerden duidelijk te maken zodat zo weinig mogelijk klachten als onontvankelijk worden afgewezen wat leidt tot onbegrip en frustratie (vb in verband met overplaatsing, of beslissingen die niet genomen zijn door de Directie...).

De voorlichting van de gedetineerden blijft dus een permanent aandachtspunt.

Wat de eigenlijke werking betreft kan worden opgemerkt dat de zittingen vrij vlot verlopen, al blijkt dat de gedetineerden niet altijd vlot de KC bereiken, wat vertraging en tijdverlies teweeg brengt.

Ook de infrastructuur waarin wordt gezeteld is niet optimaal. Geregeld dient de KC zelf de constellatie van tafels en stoelen en schermen op orde te zetten...

Belangrijk pijnpunt is de termijn van uitspraak over de klachten en de uitvoerbaarheid van de beslissingen. Daardoor loopt de KC dikwijls achter de feiten aan. De sanctie is al lang verstreken op het ogenblik van de beslissing van de KC.

Bovendien blijkt dat het niet mogelijk is op korte termijn uitspraak te doen. Niet zozeer omdat de KC de zaak te lang in beraad neemt, meestal wordt er onmiddellijk na de zitting beslist, maar vooral omdat de secretaris van de KC materieel de mogelijkheid niet heeft door werkoverlast om de beslissingen in de nodige vorm te gieten.

Bovendien kan worden vastgesteld dat de beslissingen naar de vorm uitermate omslachtig zijn, en dat een vereenvoudiging van het motiverend gedeelte de uitspraak zou kunnen versnellen.

De snelheid van de uitspraak is voor de gedetineerden van groot belang, vermits zij na de behandeling van de zaak uitsluitel willen op korte termijn. In gevangenschap zijn de dagen zeer lang...

Teneinde het aantal klachten te verminderen is het volgens de KC ook aangewezen meer 'bemiddeling' toe te passen. Er kan worden vastgesteld dat de Directie systematisch bijna het vakje dat zij geen bemiddeling wenst aankruist.'

5. De drie belangrijkste besluiten en aanbevelingen van de CvT voor het jaar 2021

In 2022 zal onze CvT (verder) toezien op het gebruik van pictogrammen in de communicatie. Voor analfabeten en anderstaligen kunnen beelden in plaats van tekst een toenemend gevoel van veiligheid betekenen.

O.m. in verband met de soms veelvuldig wisselende Covid-maatregelen ontmoetten de maandcommissarissen soms gedetineerden die zich beklagden over het feit dat ze de maatregelen niet altijd begrepen. Wij begrijpen dat in een Belgische penitentiaire inrichting Nederlands, Frans en Duits de drie eerste gebruikte talen zijn. Maar toch is het zeker niet denkbeeldig dat sommige opgenomen gedetineerden geen enkele van deze talen begrijpen.

In 2022 zullen wij ook verder opvolgen hoe er gezorgd wordt voor humane oplossingen voor de problematiek van de overbezetting van de gevangenis. Hoe zal men er in duocellen erover waken dat een derde persoon toch relationele contacten kan onderhouden, via Prison Cloud en i.v.m. bestellingen in de kantine?

6. Belangrijkste uitdagingen van de CvT en belangrijkste werkdomeinen voor het jaar 2022

Als leden van de CvT moeten wij erover waken dat de gedetineerden steeds een beroep kunnen doen op hun rechten en dat zij respectvol worden bejegend.

Wat grieven en klachten omtrent de medische dienst betreft, staat de arts die lid is van onze CvT steeds klaar om zijn licht of te steken en/of te bemiddelen. Als hij (mee) maandcommissaris is, staat hij op de eerste linie. Ook als hij géén maandcommissaris is, is hij steeds bereid om snel zijn deskundige mening te geven. Hij is reeds lang lid van onze CvT, en kent de situaties en de hoofdarts van de PI dus goed.

De naaktfouille leidt regelmatig tot discussies. In dat verband moeten wij ons ervan bewust zijn dat deze procedure voor sommige personen steeds 'gevoelig' zal blijven aanvoelen, zelfs als zij correct wordt uitgevoerd.

Via de contacten met gedetineerden en ook via het bijwonen van de vergaderingen van het GedetineerdenOverleg, werken wij als CvT in 2021 verder in de opgebouwde structuur.

Zonder afbreuk te doen aan ons vertrouwen in de Directie en het personeel, is het onze plicht steeds kritisch te blijven en onszelf grondig te informeren.

De CvT zal in 2022 ook proberen nog 'korter op de bal' te spelen en streeft tijdens de maandvergaderingen een regelmatig rechtstreeks contact na met mevrouw Bury.